Du

A Du

Eigenaardig is in dit verband een ander verschijning te Maastricht eenige jaren vroeger. Op 25 Mei 1667 verscheen n. l. in het kapittel van O. L. Vrouw een persoon, die zich „Koning Pipijn" noemde. Ook hij kwam bedelen voor de restauratie voor zijn rijk! Waarschijnlijk om zoo gauw mogelijk van dezen phantast af te komen schonk het kapittel hem één imperiaal .... „annuerunt cuidam qui dicebat se esse regem Pipinum in subsidium pro eius restauratione (prout aiebat) unum imperialem".

Ad. WELTERS.

Personeel van den Hertog van Bouillon, gouverneur van Maastricht (1632—1641).

Ten einde een denkbeeld te geven van de staat, die de eerste militaire gouverneur van Staatsche zijde te Maastricht voerde, geven wij hierbij een lijst van verschillende personen in zijn dienst met vermelding van de ambten, die zij bekleedden en de datum waarop hun naam vermeld wordt in de kerkeboeken der Waalsche gemeente aldaar.

Zie omtrent dezen gouverneur Tome XLVIII der Publications pag. 108 e. v.

20 Augustus 1634 Samuel Sobaille, Mr. d'Hostel du Duc de Bouillon.
24 Augustus 1634 Estienne Trouillart, Argentier.
9 November 1634 Jean Trouillart, Homme de chambre.
21 Januari 1635 André Clostuz, Suisse.
18 Februari 1635 Jacques de Veine, Secretaire.
3 Juni 1635 Abraham Husson, Cuisinier de la maison.
10 Juni 1635 Gabriel Simon, Officier de la maison de monseigneur.
9 December 1635 Poncelet Jean Boucot, Jardinier de la maison.
Marc Milly, Boulanger de monseigneur.
21 Juni 1637 Jean Bruneau, Cordonier de monseigneur.
28 Juni 1637 Catharine Noel, Lingière au logis de monseigneur.
28 November 1638 David Camu, Homme de chambre.
Anne St. Quentin, Nourisse de la petite Princesse.
30 Juni 1639 Pierre Jolimet, Palfrenier.

H. D.

Venlosche tinnegieters.

De tinnegieters behoorden met de zadelmakers, potgieters, harnasmakers, bussenmakers, ketelboeters, metselaars, leidekkers en smeden tot het gilde der smeden, dat 14 Februari 1561 wettig werd erkend.

Om tot lid van dit gilde te worden toegelaten moest men verschillende proefstukken leveren. O. a. moest men ten eerste maken een schotel van vier pond van Eggelsch tin met een vlakken rand, ten tweede een maatkan van Engelsch tin met hengel, ten derde een teepot met houten handvat.

De oudste tinnegieter, dien ik in de stadsrekeningen aangetroffen heb, is Johan Boermans (geb. omstreeks 1530, overl. 5 Juni 1602), zoon van Egidius Boermans en Anna Mareels. Men leest over hem in de stadsrekening van 1592: „Den 15 Marty durch bevel des Burgemesters gegalt ahn Johan Boermans 12 pundt mijn 7 loedt Ryn Tyn, welches er an Schottelen, als der Jongh Furst van Gulich hier war, gedain had, und vuytgeblyven syn, ider pundt ad 12 stuver". Hij gaf hiervoor aan den stadsrentmeester Jacob van Lom een kwitantie. Zijn zoon Johan Boermans, bijgenaamd de Oude, (geb. omstreeks 1570, overl. 16 October 1639) leverde ook herhaaldelijk aan de stad. In het jaar 1600 had „der vendrich Huysz by hem gehalt 1 pont loot omb in de stangh van het vendel te gieten". Doordat Boermans lid van het gilde was, werd hij in 1614 tot provisor van het oude man- en vrouwenhuis van St. Jacob aangesteld en in 1636 tot peyburgemeester gekozen.

Ten slotte vermeld ik nog de namen der tinnegieters uit de families Mans en Titulaer, die ik in het register der benoemingen en beëedigingen der verschillende beambten door den Magistraat, heb aangetroffen.

Joannes Mans, tinnegieter en ijker der maten en gewichten, vermeld 1621-1662 (overl. 27 Januari 1662), noemde zich ook volgens het gebruik van dien tijd naar den vóórnaam van zijn vader in plaats van „Mans" „Joannes Henricx" of wel „Joannes Henricx Tinnegieter". Zijn kinderen komen ook onder den naam „Janssen" voor.

Henricus Mans (ged. 25 Maart 1662, begr. 4 September 1702.)

„1674 XIX Octobris Henrich Mans tinnegieter tot maet en gewichtsijecker en pegeler aengestelt en vereydt". Hij was een zoon van Joannes Mans en Helena Cuijpers.— Hermanus Mans (ged. 1 December 1626, overl. 19 October 1674) broeder van den voorgaande. „Anno 1662 XXVII January Hermannus Janssen (Mans)

Maasgouw 1925 blz 56 en 57.

tinnegieter tot moeteycker van de kannen ende gewicht aengestelt ende vereydt, oock tgewicht in handen gestelt"— Cornelius Mans (ged. 18 April 1651, begr. 8 December 1727) zoon van Hermanus Mans en Maria Raedts. „Anno 1681 III Febr. Jan Mons, Willem Loeyen en Cornelus Mans tot maetyckers en kannenpegelers aengestelt en vereydt ende sullen jaerlicx van de stadt hebben yeder eenen ducaton voor belooninge".

Everardus Mans (ged. 2 November 1659, begr. 19 April 1743) broeder van den voorgaande. — „Anno 1692 den 11e July Everardt Mans tot stadsycker aengestelt en vereydt in plaetse van synen Ohme Henrick Mans" — Hermanus Mans (ged. 2 October 1687, overl. 9 Maart 1758) zoon van Everardus Mans en Anna Maria Potgieters. „1719 Den laasten may Hermanus Mans tot stadsycker aengestelt en veteydt tot behulpsaemheit van synen vader Everardt Mans" — Petrus Henricus Mans (ged. 17 Maart 1722, overl. 13 Augustus 1790) zoon van Hermanus Mans en Judith Boessems. „Den 9 Meert 1758 is Peter Mans in plaats van synen vader aengestelt tot stadsycker en in senatu vereed." Petrus Mans, tinnegieter, richtte in Januari 1754 een request aan den Magistraat van Venlo. In dit request, beklaagt hij er zich over, dat ofschoon het ten allen tijde toegestaan was, aan een ieder, zoowel binnen als buiten de stad wonende, zijn ouden tin herwaarts naar deze stad te mogen brengen, om denzelven zoowel bij den suppliant als bij andere tinnegieters te verwisselen voor nieuwen, zonder deswegen gehouden te zijn, daarvan iets aan de successivelijke pachters der stadswaag te betalen, het echter voor eenigen tijd was gebeurd, dat Paulus Stroucken, in de hoedanigheid van pachter der stadswaag, zekeren Laveley, welke met zijn ouden tin op de kermis gekomen was, om hem bij suppliant (Mans) te verwisselen, daarvoor rechten had willen laten betalen. Ook hadden de collecteurs, van Petrus Mans, toen hij ouden tin uit Roermond had ontvangen, om dit te verwisselen, hetzelfde geëscht. Daarom richte hij zich tot den Magistraat met het verzoek, om de tinnegieters in hun oud recht te handhaven, en te verklaren, dat de lieden niet gehouden zouden zijn, voor het inwisselen van hun ouden tin, rechten aan de collecteurs of pachters der stadswaag te betalen. Zijn verzoek werd den 11 Januari 1754 toegestaan.

Conrardus Mans (ged. 20 April 1726, overl. 28 Maart 1788.) — „Op heden d. 7 Juli 1780 heeft Conradus Mans den eed als aengestelde pegelaer en yker in senatu uitgeswooren"— Joseph Mans (ged. 1 Januari 1764, overl. 17 Maart 1855) zoon van Conrardus Mans en Maria Catharina Jonckers.

„Op heden den 28e Meert 1788 heeft Josephus Mans als aengestelden yker in plaetse van desselfs overledenen vader Conrardus Mans den eede daertoe staende in senatu uitgeswooren" — Franciscus Titulaer (ged. 20 April 1754, overl. 1 November 1810) zoon van Christianus Titulaer en Johanna Sibilla Thomassen „Op heden den 14e mey 1790 Franciscus Titulaer overmits de vrywillige afstand van P. H. Mans als stadsyker van maaten en gewigten als in die bediening in desselfs plaatse aengestelt zynde, den eede daertoe staende in senatu uitgeswooren".

JAN VERZIJL.

Kruis met opschrift bij Bemelen 1417.

De wandelaar, die de oude heerbaan van Maastricht naar Aken volgt, treft voorbij Bemelen, ten Oosten van het gehucht Wolfshuis, (gem. Wylre), eenen windmolen aan, die in den volksmond den naam draagt van „Molen van Meys". Deze werd voor ongeveer 60 à 70 jaren gebouwd en toen metselde men in den rechter zijmuur van den ingang een kruis in van Naamsche steen, dat langs de heerbaan stond en een opschrift droeg, waarin een gebed verzocht werd voor iemand die, eeuwen geleden daar ter plaatse als slachtoffer van een moord was gevallen. Dit kruis had de aandacht getrokken van den oudheidkundige Jos. Habets, die kapelaan was in het naburige Berg en Terblijt. Hij schreef het opschrift af en gaf het uit in zijn opstel *Gedenk- en grafschriften in het arrondissement Maastricht.* (Publications de la soc. hist. et arch. du duché de Limbourg, dl. XVI (1879), blz. 280.) Hij had gelezen:

Bidt voor die seelen.
In den jare MCCCCXVII op sint Johansdach enthauptet wart her CLAES gastmeyster ermoert van synen gasten.

Toen ik laatst op een mooien Septemberdag van uit Gulpen den ouden heerweg naliep, en aan den „molen van Meys" kwam, zag ik dat het kruis uit den reehterzijmuur was verdwenen. Ik vond het terug in den voormuur van een kleinen aanbouw aan den linkerkant. Het bovenste gedeelte was een weinig beschadigd, zoodat de tweede regel maar even meer leesbaar was. Ik las nog: *die ziele.* Dit was blijkbaar van het gewone verzoek om een gebed, gericht tot den voorbijganger. In het midden, op de armen van het kruis stond in drie regels: